

НАЦИОНАЛНА ЛОЗАРО - ВИНАРСКА КАМАРА

Изх. № 57/27.10.2020 г.

ДО

**Г-ЖА МАРИЯ БЕЛОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ
ПО ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
ПРИ 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

ОТНОСНО: Становище във връзка с второ гласуване на Законопроект за виното и спиртните напитки №002-01-44, внесен в Народното събрание от Министерски съвет на 11.09.2020 г., приет на първо гласуване на 21.10.2020 г.

УВАЖАЕМА Г-ЖО БЕЛОВА,

Във връзка с приетия на първо гласуване от Народното събрание законопроект за виното и спиртните напитки (ЗВСН) със сигнатура №002-01-44, внесен от Министерски съвет на 11.09.2020 г. от Националната лозаро-винарска камара (НЛВК), в качеството ѝ на национална представителна професионална организация по смисъла на Закона за виното и спиртните напитки, изразяваме следното становище:

I. Препотвърждаваме изразената в предходното наше становище категорична позиция, че контролът върху търговията с лозаро-винарски продукти следва да остане в обхвата на компетенции на Министерството на земеделието, храните и горите, и в частност на подопечната му Изпълнителна агенция по лозата и виното (ИАЛВ).

II. В останалата част от законопроекта имаме следните конкретни предложения, изложени по-долу, както следва:

A) Предложения, свързани с намаляване на административната тежест

В съответствие с националните цели на за намаляване на административната тежест в стопанския оборот и в съответствие с възможностите, предоставени от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, имаме следните предложения:

1) Предлагаме да отпаднат като неоснователни таксите за промени в обстоятелства във връзка с регистрационни режими. Считаме, че такива такси следва да се заплащат еднократно при първоначалната регистрация на лозарско стопанство, съответно на винопроизводител или на оцетопроизводител. Не са редки случаите, при които в рамките на една година едно задължено лице трябва да направи няколко незначителни промени в тези обстоятелства, като заплащането на отделна такса за всяко от тях е неоснователно, а често и непосилно за по-малките стопанства, което ще насърчи неспазването на законови задължения за деклариране. Не съществува пречка, в рамките на подзаконовата нормативна уредба да се уреди, че ИАЛВ издава еднократно – веднъж годишно актуално удостоверение на регистрираното лице на базата на всички направени промени в обстоятелствата през предходната календарна година.

2) Предлагаме да отпаднат от законопроекта текстовете, с които необосновано се цели монополизиране от държавни лаборатории на дейности по изпитване на лозаро-винарски продукти и спиртни напитки, вкл. във връзка с нуждите на обикновена стопанска реализация, т.е. извън стриктния кръг на задълженията, свързани с осъществяване на контрол.

С разпоредбите на чл. 90 на Регламент (ЕС) № 1306/2013 Европейския Парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 2799/98, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) № 485/2008 на Съвета се определя рамката за условията и реда за извършване на проверки, свързани с наименованията за произход, географските указания и защитените традиционни наименования. Разпоредбата на параграф 4 от същия член възлага на Комисията да приеме актове за изпълнение относно проверките, свързани с наименованията за произход, географските указания, и защитените традиционни наименования. С Регламент за изпълнение (ЕС) 274/2018 на Комисията от 11 декември 2017 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на схемата за разрешаване на лозови насаждения, сертифицирането, входящия и изходящ регистър, задължителните декларации и уведомления и за прилагането на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на съответните проверки и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/561 на Комисията се въвежда сертифициране на лозаро-винарските продукти. Разпоредбите на параграф на 2 на чл. 12 - процедура и технически критерии, приложими към сертифицирането от същия Регламент изискват, разходите за сертифициране са за сметка на операторите, които са предмет на такова, освен когато държавите членки решат друго.

Ако се приеме проектът на ЗВСН в настоящия му вид, то физикохимичният анализ ще може да се извършва само на две места на територията на страната - в гр. София и в гр. Пловдив, при регистрирани 260 производители (по данни на МЗХГ за 2019 г.). Сложното администриране ще доведе до пълна загуба на средства и време, както и до административен хаос. Това се вижда и от статистиката в сектора (това е четвърти нов закон от 2000 г. до сега). С въвеждането на сложни регулации веднъж и промяната им във всеки следващ закон се достигна до постоянно намаление на обема на вината със ЗГУ и ЗНП, както и на износа на вина, като цяло.

В параграф 3 на чл. 12 от Регламент за изпълнение (ЕС) 274/2018 е посочено, че операторите, участващи в предлагането на пазара на лозаро-винарски продукти, произведени, преработени или бутилирани от тях, биват признати и получават разрешение от компетентните органи на държавите членки да удостоверяват произхода или мястото, откъдето идват продуктите, характеристиките, годината на производство или винения сорт или сортове грозде в съответствие с членове 11 и 12 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/273 под надзора на компетентните органи.

Разпоредбата на параграф 3 много ясно посочва, че компетентния орган извършва надзор (проверки), а не извършва монополно физикохимичните анализи и нарушава правилата за свободна конкуренция между акредитирани лаборатории. Правилата на свободна конкуренция са основополагащи в Европейския съюз. Считаме, че предлаганият режим в новия ЗВСН противоречи на разпоредбите на посочените регламенти, които са задължителни в своята цялост и се прилагат пряко във всички държави членки. Нарушение са и правилата за свободна конкуренция.

От икономическа гледна точка, с текста на проект на нов ЗВСН ще се завишат разходите на операторите по сертифициране на лозаро-винарските продукти. Причината за това нарастване е в увеличения разход за извършване на физикохимични анализи от

премахването на конкуренцията между акредитираните лаборатории, давайки преимущество на лаборатории в публичния сектор и в ущърб на частните такива. Посоченият годишен разход според категорията на предприятието, който е посочен в приложението към проекта - препоръчаният вариант с доказателства и данни от оценката за въздействие в общ размер на 43 000 лева, многократно ще бъде увеличен. Разходите само на един средно голям оператор ще се увеличат с не по-малко от 25 000 лева. Това увеличение е само от увеличените разходи за извършване на физикохимични анализи, без да се вземат под внимание другите разходи свързани с транспорт и командировки на служители и др. Като цяло, хипотезата за липса на допълнителни разходи за операторите в лозаро-винарския сектор от въвежданите промени в законодателството се отклонява от реалните икономически параметри.

Друго негативно въздействие, породено от проекторазпоредбите на нов ЗВСН, е че ще възникне риск от закриване на вече изградени лаборатории, съкращаване на високо квалифициран персонал поради намаление на броя на извършваните анализи или поради липса на такива. Една част от дейността на тези лаборатории е участие в управлението на технологичния процес и в разработване на иновативни продукти в предприятията, което при тези промени също ще пострада. В страната има повече от 5 действащи акредитирани лаборатории за анализ на лозаро-винарски продукти, спирт дестилати и спиртни напитки. Инвестицията в изграждането на една такава лаборатория е в порядъка на 600 000 - 700 000 лева, в зависимост от вида и модела на лабораторното оборудване. Административните разходи в поддръжката на акредитацията ежегодно струва 3 400 лева, има и еднократен разход за преакредитация в размер на 5100 лв. Допълнителните разходи свързани с акредитацията са: междулабораторни сравнителни изпитвания, закупуване на ССМ (сравнителни сертифицирани материали), калибриране на апаратурата, консултантски услуги и др. Не е за пренебрегване и инвестицията в изградените вече високо квалифициран персонал. С приемането на предложените текстове съществува риск голяма част от частните инвестиции в сектора да бъдат зачеркнати.

С оглед на изложеното в т. 1 и 2 по-горе предлагаме следните промени в текста на проект на нов ЗВСН:

а) **В чл. 3 да отпадат думите „чл. 25, ал. 1, чл. 26“.**

С това предложение се цели отпадането на заплащане на такси при всяка промяна в обстоятелствата по повод на промяна в структурата на вече регистрирано лозарско стопанство на гроздопроизводител или производствен обект на винопроизводител или оцетопроизводител. В тази връзка предлагаме и:

б) **В чл. 25, ал. 1, да отпадне текстът: „... , и прилага документ за платена такса за разглеждане на заявлението съгласно тарифата по чл. 3.“**

в) **В чл. 26 да отпадне текстът: „... , и прилагат документ за платена такса за разглеждане на заявлението съгласно тарифата по чл. 3“**

По отношение на неоснователното монополизиране на лабораторно-изпитвателната дейност, предлагаме:

г) **В чл. 32, ал. 2 думите „лаборатория на ИАЛВ“ да се заменят с думите „акредитирана лаборатория съгласно изискванията на стандарт EN ISO/IEC 17025 или еквивалентен“**

д) В чл. 36, ал. 1, т. 3, думите „лаборатория по чл. 121, ал. 3“ да се заменят думите: „акредитирана лаборатория съгласно изискванията на стандарт EN ISO/IEC 17025 или еквивалентен“

е) В чл. 37, ал. 7 думите „лабораториите по чл. 121, ал. 3 след заплащане на такса съгласно тарифата по чл. 3“ да се заменят с думите: „акредитирана лаборатория съгласно изискванията на стандарт EN ISO/IEC 17025 или еквивалентен“.

Предлагаме да се измени, като изцяло се промени философията на разпоредбата на чл. 121 от законопроекта, като ясно се прецизира, че определените от министъра на земеделието, храните и горите и от министъра на икономиката са само тези лаборатории, които извършват изпитвания за нуждите на контролните органи по ЗВЧН без заплащане на такси, както и срещу заплащане на такси за:

- утвърждаване на партиди вина със ЗНП или ЗГУ,
- сертифициране на партиди вина за износ за трети страни;
- утвърждаване на географско указание за спиртни напитки;
- износ на спиртни напитки за трети страни.

Да се прецизира, че тези лаборатории могат да извършват изпитвания по заявки от клиенти, за което също се заплащат такси.

В тази връзка предлагаме чл. 121 да добие следния вид:

„Чл. 121. (1) Физичните, химичните и микробиологичните изпитвания, предвидени в Регламент (ЕО) № 110/2008 и Регламент (ЕС) № 1308/2013 или в този закон за продуктите по чл. 1, се извършват от лаборатории, акредитирани съгласно изискванията на стандарт EN ISO/IEC 17025 или еквивалентен.

(2) Лабораториите по ал. 1, които извършват физични, химични и микробиологични изпитвания за нуждите на контрола, осъществяван от компетентните органи по този закон се определят от:

1. министъра на земеделието, храните и горите – за изпитване на лозаро-винарски продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодови вина, продукти на основата на плодови вина и оцет;

2. министъра на икономиката – за изпитване на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки.

(3) Изпитванията на лозаро-винарски продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодови вина, продукти на основата на плодови вина и оцет се извършват от лаборатории, определени със заповед на министъра на земеделието, храните и горите или на оправомощен от него заместник-министър за:

1. утвърждаване на произведените партиди със ЗНП или ЗГУ по чл. 28, ал. 1, т. 1 и 2;

2. сертифициране на партиди вина за износ в трети страни.

(4) Изпитванията за сертифициране на спиртни напитки за износ в трети страни и за утвърждаване на географско указание по чл. 100, ал. 3, т. 8 се извършват от лаборатории, определени със заповед на министъра на икономиката.

(5) Извършването на физико-химични и микробиологични изпитвания на продукти в лабораториите по ал. 3 и 4 се заплаща, както следва:

1. по такси, определени по тарифата по чл. 3 – за лабораториите по ал. 3;

2. по цени, определени от управляващия юридическо лице, собственик лабораторията, съгласувани с министъра на икономиката – за лабораториите по 4.

(6) Определените по реда на ал. 3 лаборатории се обявяват на интернет страницата на Министерството на земеделието, храните и горите, а определените по реда на ал. 4, се обявяват на интернет страницата на Министерството на икономиката.“

Б) Предложения, свързани с представителността на организациите в лозаро-винарския бранш:

Действащият ЗВСН затруднява съществено функционирането на механизмите за саморегулиране на лозаро-винарския бранш, което отклонява страната ни от най-добрите съвременни примери и практики за развитие на сектора в Европейския съюз. Този режим поставя редица нерешими въпроси относно представителността на организациите в бранша. Предложеният нов законопроект допълнително затвърждава тези негативни тенденции. По принцип, професионалните и междупрофесионални камари, в която и да е регулирана област на стопанския и обществен живот, в България и в ЕС, представляват единни браншови образувания, които би следвало да действат под обща правосубектност. Това е особено валидно за случаите, при които определени обществени функции на тези камари се вменят със закон. Такива положителни примери могат да бъдат дадени с други междупрофесионални организации като: Камара на строителите в България, Камарата на архитектите в България и др.

Сега действащия ЗВСН, както и предложения нов затвърждават едно парадоксално положение, при което НЛВК и РЛВК са съвсем отделни – необвързани юридически, функционално и като представителност субекти, с припокриващи се функции. Това води до неефективност на представителността, неспазването на единни стандарти в бранша, несъгласуваност в представянето на проблемите пред бранша и възможните решения при комуникацията на институционално равнище.

В тази връзка предлагаме в чл. 30 от законопроекта, както и в Глава единадесета да бъдат направени следните промени:

а) *В чл. 30, ал. 1 и ал. 2 думите „организациите по чл. 146, ал. 1, т. 1 и 2“ се заменят с „Националната лозаро-винарска камара“;*

б) *В чл. 146, ал. 1, т. 2 да отпадне, като досегашната т. 3 стане т. 2;*

в) *В чл. 147, ал. 3 и ал. 4 да се изменят, като се добави и ал. 5, както следва:*

(3) По решение на Общото събрание на Националната лозаро-винарска камара на териториален принцип се създават Регионални лозаро-винарски камари (РЛВК). РЛВК са клонове на НЛВК. В решението за учредяване на клон - регионална лозаро-винарска камара се определя неговото седалище и териториален обхват.

(4) Право да ползват наименованието „Регионална лозаро-винарска камара“ имат само клонове на НЛВК, отговарящи на условията по този закон. Клоновете - РЛВК осъществяват дейността си съгласно този закон и устава на НЛВК.

(5) Общото събрание на НЛВК определя седалището и адресът на управление на РЛВК и длъжността на лицето, което представлява съответния клон на НЛВК. В устава на НЛВК се предвиждат правомощията и представителната власт на представляващите РЛВК.

г) **Предлагаме чл. 148, ал. 1 да се измени, като придобие следния вид:**

Чл. 148. (1) Националната лозаро-винарска камара може:

1. да участва в осъществяването на националната политика за развитие на лозарството и винарството и лозаро-винарските райони в страната;

2. да участва в разработването на проекти на нормативни актове и да изготвят становища по нормативни актове, свързани с лозаро-винарския сектор;

3. да разработва и предлага за приемане от министъра на земеделието, храните и горите на задължителни за регистрираните винопроизводители добри практики за производство и предлагане на пазара на лозаро-винарски продукти;

4. да прави предложения за определяне на райони за производство на вино със ЗНП или ЗГУ;

5. да прави мотивирани предложения за ограничаване на засаждането на лозови насаждения или за прилагане на критерии за приоритет при предоставяне на разрешения за засаждане;

6. да защитава интересите на лозаро-винарския сектор на национално и местно ниво;

7. да участва в разпределянето на средствата, предназначени за развитие и подпомагане на лозарството;

8. да прави мотивирани предложения за намеса на държавата на пазара на лозаро-винарски продукти;

9. да оказва съдействие и да сътрудничат на министъра на земеделието, храните и горите, на министъра на финансите, на министъра на икономиката, както и на други органи на изпълнителната власт по въпроси, свързани с развитието на лозаро-винарския сектор;

10. да подпомага централните и териториалните органи на изпълнителната власт, както и органите на местното самоуправление при разработването на икономическата им политика и целевото финансиране на програми и проекти, включително по въпросите на благоустройството и развитието на земеделските и лозарските райони и населените места;

11. да участва в спорове по защита на качеството и произхода на вината, когато е упълномощена от своите членове;

12. да организира национални и международни конкурси за вино и спиртни напитки;

13. да организира обучения по теми, свързани с производството на лозаро-винарски продукти;

14. да изпълнява и други функции, възложени със закон или посочени в устава ѝ.

д) **В чл. 149, т. 1 да отпадне, като досегашните т. 2, 3 и 4 станат съответно т. 1, 2 и 3;**

е) **В чл. 151:**

- **текстът на ал. 1 да се измени, както следва:**

„(1) Чрез Регионалните лозаро-винарски камари НЛВК издава сертификат за“;

- **текстът на ал. 2 да се измени, както следва:**

„(2) Формата, съдържанието, редът и таксите за издаване на сертификатите по ал. 1 се определят от общото събрание на НЛВК и се публикуват на официалната ѝ интернет страница.“

е) **В чл. 152:**

- **текстът на ал. 1 да се измени, както следва:**

„(1) Членове на НЛВК чрез съответната регионална-лозаро винарска камара могат да бъдат и:“;

- **текстът на ал. 2 да се измени, както следва:**

„(2) Статутът на членовете по ал. 1 се определя в устава на НЛВК.“

ж) **В чл. 153, ал. 1 да се измени, като придобие следния вид:**

„(1) За стимулиране развитието на лозарството по предложение на регионалната лозаро-винарска камара чрез НЛВК, министърът на земеделието, храните и горите – за земите от държавния поземлен фонд, и общинският съвет – за земите от общинския поземлен фонд, предоставят земи за дългосрочно ползване за лозарство при условията и по реда на чл. 24а, ал. 2 и 5 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи.“

з) **В чл. 154, ал. 6 да се измени, като придобие следния вид:**

„(б) Устройството и дейността на РДК и ЦАДК се уреждат с наредба на министъра на земеделието, храните и горите. Таксите за извършване на органолептични анализи от РДК и редът за тяхното събиране се утвърждават с решение на общото събрание на НЛВК, което се публикува на официалната ѝ интернет страница.“

и) **Във връзка с промените в Глава единадесета по т. Б по-горе и промяната в структурата на НЛВК и РЛВК предлагаме в Преходните и заключителни разпоредби към законопроекта да се създаде нов параграф, както следва:**

„§... В шестмесечен срок от обнародването на този закон:

1. Националната лозаро-винарска камара изменя своя устав в съответствие с този закон;
2. Регионалните лозаро-винарски камари по отменения Закон за виното и спиртните напитки се прекратяват или преобразуват чрез вливане в НЛВК, или променят своето наименование по реда, предвиден в Закона за юридическите лица с нестопанска цел;
3. Националната лозаро-винарска камара приема актовете по чл. 147, ал. 5, чл. 151, ал. 2 и чл. 154, ал. 6 от този закон.“

УВАЖАЕМА Г-ЖО БЕЛОВА,

Надяваме се, че направените по-горе предложения за промени в проекта на нов ЗВСН ще бъдат взети предвид. Оставаме на ваше разположение за обсъждане на същите в рамките на подходящ формат (работна група, среща с представители на законодателната и изпълнителната власт) в рамките на ръководената от вас Комисия по земеделието, храните и горите.

С уважение,

**/Йордан Чорбаджийски,
Председател на НЛВК/**